

Dosarul nr. 2ra-14/23
2-19139168-01-2ra-05012023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Lastavețchi)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Malîi, V. Cotorobai, A. Braga)

ÎNCHEIERE

31 mai 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecătorul
Judecători

Tamara Chișca-Doneva
Aliona Miron
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Inspectoratul General al Poliției,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Adrian Slova împotriva Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne cu privire la încasarea prejudiciului material și recuperarea prejudiciului moral,

împotriva deciziei din 06 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost respins apelul declarat de Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne și a fost menținută hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 23 august 2019 Adrian Slova s-a adresat cu cerere de chemare în judecată împotriva Inspectoratului General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne cu privire la încasarea prejudiciului material, compus din cheltuieli de asistență juridică, în sumă de 3 000,00 lei și compensarea prejudiciului moral în sumă în mărime de 10 000,00 lei.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, la 12 februarie 2017, aproximativ la ora 01:00 noaptea, la organele de poliție a fost înregistrată chemarea lui Adrian Slova privind accidentarea automobilului „Skoda Fabia”, n/î CRA 465, condus tot de el. Reclamantul susține, că deoarece accidentul a fost produs în situație de caz fortuit, a depus explicațiile corespunzătoare, cât și, în vederea probării celor invocate, a înaintat o cerere către organul de poliție, prin care a relatat repetat cele întâmplate și a solicitat audierea martorilor (cu indicarea datelor exacte a acestora (nume, prenume și adrese de domiciliu), declarațiile cărora puteau suplimentar proba nevinovăția reclamantului, cât și a solicitat neînceperea oricărui proces contravențional/penal sau încetarea acestuia în cazul în care a fost intentat.

A menționat reclamantul că, contrar declarațiilor sale, declarațiilor martorilor și a probatoriului acumulat, ce indicau cu privire la producerea accidentului în situație de caz fortuit, la 23 mai 2017, agentul constator a întocmit în privința lui Adrian Slova procesul-verbal MAI 03710949, prin care s-a invocat faptul că, la 11 februarie 2017, Adrian Slova deplasându-se pe str. Ion Inculeț, 49 nu a ținut cont de factorii rutieri și condițiile climaterice, nu a oprit când au apărut obstacole pentru circulație și automobilul a derapat și s-a ciocnit în bordură și parapet de metal, fapt prin care a comis contravenția prevăzută de prevederile art. 242 alin. (2) Cod contravențional și s-a stabilit sancțiunea în mărime de 40 unități convenționale (800 lei) și 6 puncte de penalizare.

A susținut reclamantul că, prin fapta comisă, a produs prejudiciu material ÎM „Exdrupo”. În cadrul procesului contravențional, ÎM „Exdrupo” a înaintat acțiune civilă împotriva lui Adrian Slova, cu solicitarea de încasare din contul acestuia a sumei de 2 594,84 lei cu titlu de prejudiciu material.

A declarat reclamantul că, nefiind de acord cu procesul-verbal întocmit, la data de 06 iunie 2017, a contestat legalitatea acestuia în instanța de judecată și a solicitat declararea nulității procesului-verbal cu încetarea procesului contravențional din motivul comiterii faptei în situație de caz fortuit.

Prin hotărârea din 22 septembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a respins ca neîntemeiată contestația înaintată, iar prin decizia din 19 decembrie 2017 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de Adrian Slova, casată hotărârea nominalizată supra, cauza fiind remisă la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărârea din 24 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru a fost respinsă repetat ca neîntemeiată contestația înaintată, iar prin decizia din 19 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis recursul declarat de Slova Adrian, casată hotărârea din 24 aprilie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, cauza fiind remisă la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Prin hotărârea din 23 noiembrie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru s-a admis integral contestația înaintată, dispunând declararea nulității procesului-verbal cu privire la contravenție, întocmit de agentul constator Delinschi Ivan, cu anularea deciziei de sancționare emisă în baza art. 242 alin. (2) Cod contravențional și încetarea procesului contravențional. Hotărârea a fost menținută prin decizia din 20 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

A afirmat reclamantul că potrivit Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998 cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, normele juridice sistematizate în ramuri de drept nu sunt izolate ci corelează între ele, aflându-se într-o interconexiune sistemică unitară, iar interpretarea și aplicarea acestora derulează în sensul în care produc efecte juridice și nu viceversa. Astfel, normele juridice conținute în Legea nr. 1545 din 25.02.1998 au puncte de legătură cu celelalte norme de drept și formează în ansamblu un cadru de reglementare unic ce guvernează raporturile juridice inițiate de legea vizată.

De asemenea, reclamantul indică că, în speță, lista ipotezelor specificate la art. 3 din Legea nominalizată mai sus, în virtutea cărora justițiabilul poate solicita repararea prejudiciului material și moral cauzat de autoritățile statului, nu este exhaustivă, raționament dedus din textul prevederii legale citate și confirmat prin dispoziția art. 13 din aceeași lege care extinde spectrul acțiunilor ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor de judecată susceptibile reparării, consemnându-se fără echivoc faptul că, prejudiciul moral și material cauzat prin aplicarea ilicită a amenzilor contravenționale de către alte organe decât instanța de judecată se repară de către aceste organe. Intenția legiuitorului de a culpabiliza și alți factori de decizie în cazurile aplicării ilicite a amenzilor nu poate fi neglijată, o confirmare în acest sens fiind materializată la articolul menționat.

La fel a menționat reclamantul că, art. 13 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998 nu poate fi privit ca o normă lipsită de efecte juridice inaptă să confere beneficiarilor dreptul de a cere repararea prejudiciului cauzat de organele de drept, pe motiv că, ipoteza menționată în această prevedere legală nu este reflectată în art. 3 și art. 6 din legea disputată, or, o asemenea abordare vine în contradicție cu principiul legalității care prevede că, norma de drept în vigoare produce efecte juridice până la încetarea ei în condițiile prevăzute de lege (abrogare, expirarea termenului, cădere în desuetudine etc.), iar destinatarii legii pot beneficia în deplină măsură de mecanismele oferite în acest context.

Suplimentar reclamantul susține, că în consonanță cu art. 13 alin. (1) din Legea nominalizată supra și hotărârea Judecătorei Chișinău (sediul Centru), menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău, prin care a fost încetată procedura contravențională intentată neîntemeiat împotriva reclamantului, reprezintă acele premise faptice și legale în temeiul cărora reclamantul este îndreptățit să solicite repararea prejudiciilor materiale și morale cauzate de agentul constatator din cadrul Inspectoratului General al Poliției, prin sancționarea ilicită cu amenzi contravenționale, cu încasarea prejudiciilor din contul bugetului instituției date, în condițiile enunțate la art. 7 și art. 2 din Legea nr. 1545 din 25.02.1998, sarcina reparării prejudiciului revenind pârâtului.

A susținut reclamantul, că în speță circumstanță importantă pentru cauză reprezintă inițierea litigiului contravențional, care s-a datorat exclusiv acțiunilor reprezentanților statului, la caz a organelor de poliție, care neîntemeiat și nefondat au învinuit reclamantul de comiterea unei contravenții. Totodată, reclamantul a fost activ și a depus diligența necesară atât la examinarea cauzei contravenționale de către organele de poliție, prin depunerea declarațiilor concludente și pertinente cauzei, căutarea și prezentarea martorilor pentru audiere, prezentarea probelor relevante cauzei, inclusiv și acelea ce urmau a fi identificate de către organele de poliție, cât și în instanța de judecată prin prezentarea argumentelor relevante și participarea în cadrul ședințelor judiciare.

Referitor la încasarea prejudiciului moral reclamantul invocă, că fiind student la Centrul de Excelență în Transporturi, nu dispunea de surse de venit, fiind la întreținerea familiei. Astfel, acesta nu avea mijloacele financiare necesare pentru a achita serviciile unui avocat pentru participare în cadrul ședințelor judiciare, fiind impus în situația ca personal să participe în cadrul acestora și să susțină atât contestațiile înaintate, cât și

recursurile depuse, și având în vedere acuzațiile înaintate de săvârșire a unei acțiuni ilegale, vârsta fragedă și lipsa abilităților juridice, inevitabil au creat situații stresante și stări de neliniște. În aceleași condiții, fiind student și nedispunând de surse de venit, reclamantul nu putea executa de sine stătător sancțiunea stabilită de organele de poliție (achitarea amenzii în mărime de 800 lei), și ca efect al învinuirilor nefondate aduse de organele de poliție, achitarea sumei de 2 594,84 lei către ÎM "Exdrupo" cu titlu de prejudiciu material cauzat prin acțiune ilicită, acestea reprezentând pentru reclamant pretenții excesive care inevitabil afectau major stabilitatea sa financiară.

La fel indică reclamantul, că prin acțiunile sale, agentul constator a atentat la valorile nepatrimoniale, demnitatea și prestigiul persoanei, pe cale de consecință reclamantului fiindu-i provocate suferințe psihice, cauzate personalității umane. Astfel, acțiunile abuzive ale inspectorilor Inspectoratului General al Poliției au cauzat stres, anxietate și frustrare pentru reclamant. Totodată, în vederea acordării asistenței juridice, de către reclamant a fost încheiat un contract de asistență juridică cu avocatul Andrian Cotună, pentru serviciile de consultanță și pregătire a actelor procesuale în cadrul cauzei contravenționale, cât și oferirea consultațiilor juridice pentru serviciile de realizare în ordine civilă a pretențiilor ce decurg din cauza contravențională, fiind achitată suma de 3 000,00 lei, fapt confirmat prin bonul de plată seria QL nr. 028075 din 15 martie 2019.

Prin încheierea protocolară din 07 noiembrie 2019 în proces a fost atras în calitate de intervenient accesoriu, agentul constator Ivan Delinschi.

Prin hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea a fost admisă parțial. S-a încasat de la Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne în beneficiul lui Adrian Slova suma de 3000 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în procesul contravențional. În rest, acțiunea a fost respinsă, ca neîntemeiată.

La 03 martie 2022, Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne a depus cererea de apel nemotivată iar la 19 mai 2022, a depus cerere de apel motivată, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii, ca neîntemeiată.

Prin decizia din 06 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a respins apelul declarat de Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne și s-a menținut hotărârea din 02 martie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

În susținerea soluției sale instanța de apel a constatat că soluția instanței de fond temeinic și legal a conchis că reclamantul Adrian Slova dispune de dreptul de a solicita repararea prejudiciului suportat în cadrul proceselor contravenționale.

Totodată, instanța de apel a reținut că în conformitate cu art.441 alin. (1) Cod contravențional, încetarea procesului contravențional determină repunerea în drepturi a persoanei în a cărei privință a fost pornit.

Astfel, reieșind din prevederile legale enunțate și din circumstanțele stabilite, instanța de apel a considerat că instanța de fond temeinic și legal a conchis că reclamantul Slova Adrian dispune de dreptul de a solicita repararea prejudiciului suportat în cadrul proceselor contravenționale, or, acesta prin hotărârea din 23 noiembrie 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, irevocabilă la data de 20 martie 2019, a fost repus în drepturi.

La fel, instanța de apel a reținut că prevederile art. 384 alin.(2) lit. u) Cod contravențional, acordă dreptul reclamantului de a pretinde prejudiciul prin prisma acestor dispoziții legale, or la admiterea contestațiilor împotriva actelor întocmite de autoritatea competentă, în esență, s-a constatat ignorarea prevederilor legale de către agenții constatatori, iar acțiunile acestuia în sensul legii pot fi calificate ca fiind contrare normelor legale și care au dus la încălcarea principiului general.

Respingând alegațiile părții apelante, precum că intimatul/reclamant în cadrul examinării cauzei contravenționale avea dreptul de a solicita recuperarea prejudiciului material în cadrul procesului contravențional, însă acesta din motive necunoscute nu au făcut-o, respectiv aceste prevederi deja nu mai sunt aplicabile reclamantului în cadrul unui proces civil, instanța de apel a remarcat că, în conformitate cu prevederile art. 14 alin. (1) și (2) Cod civil (în redacția de până la 01 martie 2019), coraborat cu prevederile art. 383 al.(3) Cod contravențional, reclamantul Adrian Slova, care a fost persoană în privința căreia a fost pornit proces contravențional, urmează a i se repara cheltuielile suportate în proces, având în vedere că prin hotărâre definitivă, răspunderea sa contravențională a fost înlăturată.

Astfel, raportând prevederile legale enunțate la circumstanțele cauzei, instanța de apel a concluzionat, că instanța de fond justificat a admis integral cererea cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 3 000,00 lei, confirmate prin bonul de plată seria GL nr.028075 din 15 martie 2019, (f.d.44) or, acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

La fel, instanța de apel a concluzionat că instanța de fond corect a respins pretenția reclamantului privind încasarea prejudiciului moral, or, prejudiciul moral pretins de Slova Adrian nu se încadrează în prevederile art. 1422 alin. (3) din Codul civil, nu au fost constatate cauzarea unor suferințe fizice, sau psihice prin fapte care atentează la drepturi personale nepatrimoniale ale intimatului. Astfel, lipsește temei legal pentru repararea prejudiciului moral la care pretinde reclamantul.

La 15 decembrie 2022, Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a indicat că, nu este de acord cu decizia instanței de apel, o consideră neîntemeiată, pasibil de a fi casată integral.

A menționat recurentul că instanțele de fond și apel s-au limitat numai la reținerea prevederilor art.383 Cod contravențional, fără a da o apreciere altor prevederi invocate de către apelantul Inspectoratul General al Poliției și respectiv a lipsei argumentării prin suport probatoriu a suportării cheltuielilor de asistenta juridică solicitate și dispuse spre încasare de către instanța de judecată.

A susținut recurentul că, instanța de judecată constată existența dreptului persoanei în privința căreia a fost inițiat un proces contravențional de a cere și primi despăgubiri pentru prejudiciului cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să constate sau să soluționeze cauza contravențională, însă nu a constatat când și în ce circumstanțe apare acest drept, ori apariția dreptului este condiționată de un anumit eveniment, situație și respectiv existența lui are o anumită durată, prin urmare, apelantul

Inspectoratul General al Poliției în instanța de fond a menționat asupra faptului că dreptul de a solicita despăgubirea pentru prejudiciului cauzat prin acțiunile sau inacțiunile ilicite ale autorității competente să soluționeze cauza contravențională poate fi exercitat în interiorul procedurii contravenționale.

A indicat recurentul că, deși intimatul/reclamant în cadrul examinării cauzei contravenționale avea dreptul de a solicita recuperarea prejudiciului material în cadrul procesului contravențional, acesta din motive necunoscute nu au făcut-o, prin urmare, potrivit prevederilor art.2006 alin.(3) a Codului civil obligația de reparare nu se naște în măsura în care cel prejudiciat a omis, cu intenție ori din culpă gravă să înlăture prejudiciul prin mijloace legale. Respectiv, în situația în care intimatul/reclamant nu a beneficiat de aceste drepturi în cadrul procesului contravențional, aceste prevederi deja nu mai sunt aplicabile reclamantului în cadrul unui proces civil, fapt care nu poate fi imputat autorităților publice.

Consideră recurentul că, instanța de judecată urma să studieze amănunțit motivele și temeiurile indicate în hotărârea/decizia emisă în cauza contravențională și respectiv să ajungă la concluzia care acțiuni sau inacțiuni întreprinse de către agentul constator în cadrul procesului contravențional sunt ilicite și respectiv există și dreptul intimatului/reclamant de a solicita anumite despăgubiri. Astfel, instanța de fond a concluzionat în mod generalizat că prin emiterea procesului verbal cu privire la contravenție ar fi fost încălcate drepturile intimatului și ultimul ar fi suportat anumite cheltuieli de reprezentare a intereselor, cheltuieli care nu au fost argumentate în nici un mod.

La fel indică recurentul că, instanțele de fond și apel în nici un mod nu au argumentat faptul că potrivit prevederilor art.53 alin.(2) a Constituției, Statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvârșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești. Prin urmare, instanța de judecată, a emis o hotărâre bazându-se pe presupuneri și nemotivând care prevedere legală a fost aplicată, ceea ce după opinia apelantului este o nerespectare a prevederilor legale, ori Justiția urmează a fi efectuată în strictă conformitate cu prevederile legale, fără a se expune asupra perfecțiunii unui act legislativ sau bazându-se pe presupuneri legate de o posibilă condamnare a statului la CtEDO.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia contestată la data de 06 octombrie 2022.

La 25 noiembrie 2022, decizia motivată a instanței de apel a fost expediată la poșta electronică a recurentului Inspectoratul General al Poliției, igp.@igp.md (f.d. 170).

Astfel, recursul, declarat la data de 15 decembrie 2022, este în termen.

La 04 ianuarie 2023, copia recursului a fost expediată în adresa intimatului Slova Adrian, cu înștiințarea despre depunerea referinței (f.d. 182).

Intimatul nu și-a valorificat dreptul procedural respectiv și nu a depus referință în termenul stabilit.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, recursul este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

- a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;
- b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;
- c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;
- d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;
- e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;
- f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin.(2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevelopativ și controlul judiciar se

circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că, procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, conform jurisprudenței CEDO, recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Rebai și alții contra Franței, 25 februarie 1995), pe când în recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Astfel, din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

dispune:

Recursul declarat de Inspectoratul General al Poliției al Ministerului Afacerilor Interne, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

Judecători

Aliona Miron

Mariana Pitic